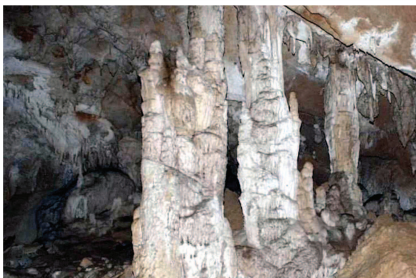

✿ OBČINA DOBREPOLJE ✿

STRUŠKA DOLINA

The Struge valley

Močilo

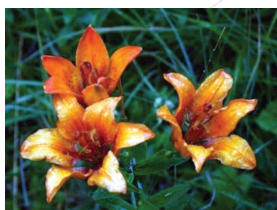
Suhokranjska
Turistično
Razvijajoča se
Unikatna
Gostoljubna
Ekdolina

POD SKALOVJEM SVETE ANE

(Anton Rus)

Pod skalovjem svete Ane mi dolinica leži,
 soncé vsako jutro umije v njej zaspane si oči.
 O, dolinica prelepa, kjer mi rodni dom stoji,
 tu je zibel mirno tekla, tu živel bom srečne dni.

Polja tu so bolj zelena, klas rumen bolj kot drugje,
 trate tu so bolj cvetoče, tu prijazni so ljudje.
 Tudi če me pot življenja kdaj od tebe oddalji,
 vedno vračal se bom k tebi, o, dolina Struška ti.

Lilije ob poti

Lepši pozdrav Struški dolini, kot je zgornja domoljubna pesem, ki jo je napisal in uglasbil domačin Anton Rus, je le še doživetje v živo, ko jo obišeš. Vsem, ki so jo kadar koli spoznali iz katere koli strani –dobrepoljske, kočevske, ribniške ali suhokranjske – je Struška dolina s svojo lepoto vzela dih. Vsem se je za zmeraj vtisnila v srce.

Anyone who has ever come to the Struge valley from any direction, whether Dobrepolje, Kočevje, Ribnica or Suha krajina, has been impressed by its breathtaking beauty. The valley is etched into their heart forever.

V vseh letnih časih – spomladi, ko zelene trave in dihajajo sveže zorane brazde; poleti, ko te na suhem senu pod zvezdnatim nebom uspava žabji zbor; jeseni, ko se dolino obdajajoči hribovi ogrejejo v tisočbarvni škrlat; pozimi, ko se v ledeni burji blešče sneženi kristali – je Struška dolina idilična.

The idyllic Struge valley welcomes you any time of the year: in spring when the grass is green and the furrows are freshly ploughed; in summer when lying on dry hay under a starlit sky, the chorus of frogs lulls you to sleep; in autumn when the surrounding hills unveil the thousand scarlet colours of the trees; and in winter when ice crystals glitter in the north wind.

"Kmetov" kozolec v Četežu

Struška dolina

Kjer koli si, povsod jo začutiš: v prgišču ilovnate zemlje na njivah, v šopih trave na pokošenih vrtovih, v vonju jablan v cvetočih sadovnjakih, v pogreznjenem koraku na mlakah, v spokojni tišini mogočnih gozdov, ob mokrem gobanu ali divji jagodi na robu jase, v vstopu v katero izmed svetišč nešetih podzemnih jam, ob šumenju in vršanju poplavnih voda. Pa ne samo tu. Tudi v dobrotah, ki so jih iz darov matere narave naredile pridne človeške roke: v kosu domačega kruha, vzetega iz krušne peči, v požirku močnega sadjevca in sladkega mošta, v vonju koruznih žgancev in vročega mleka in še in še; v naročju naše prelepe Struške doline, ki se ponaša z najnižjo (luža ali bajer Rekarica, 414 m) in najvišjo točko (Stene Svete Ane, 964 m) občine Dobrepolje.

You can feel the rhythm of the valley everywhere: in a handful of clayey soil in the fields, in the tufts of grass in freshly mown gardens, in the scent of blossoming apple trees in the orchards, in a step sinking into the puddles, in the quiet tranquillity of the mighty forests, in a moist mushroom or wild berry on the edge of a clearing, in the entrance to any of the sanctuaries of the numerous underground caves and in the murmuring of flood waters. But that is not all. You can feel the valley in the creations of human hands, using the gifts of mother nature: a slice of homemade bread from a brick bread oven, a swig of strong fruit brandy or sweet cider, the smell of corn pap and warm milk and more and more - in the embrace of our beautiful Struge valley, which prides itself on both the lowest (Rekarica pond, 414m) and highest (Stene Svete Ane, 964 m) points of the Dobrepolje municipality.

Tatarca

Požiralnik

Gasilski dom, Pri Cerkvi

PRI CERKVI

Ogleda vredna je župnijska cerkev sv. Avguština (na zunanji strani je freska sv. Krištofa, spominska plošča Prešernovi teti Jeri, navček, ki se je oglašal ob smrti krajanov). Blizu cerkve je kraj, kjer je bil rojen poet Struške doline Frančišek Kralj. Zanimiv je gasilski dom iz leta 1926 z ohranjenim lesenim stolpom, ki je pod spomeniškim varstvom.

One of the sites worth visiting is the Parish Church of St. Augustine (there is a fresco of St. Christopher on the outside wall, a memorial tablet to Jera, France Prešeren's (Slovenian poet) aunt and a death bell, which rings when someone dies).

Navček

TRŽIČ

Vas Tržič leži pod Steno svete Ane, tj. na sredini Struške doline; po številu prebivalcev je najmanjša vas. Do katastrofalne poplave l. 1933 so tu delovale parna žaga (pozneje premaknjena v Črni Vrh), trgovina, gostilna, pekarna in mesnica. Od tod verjetno izhaja tudi ime Tržiča – trgič – kraj kjer se trguje. Tržič je bil znan po največjem vodnem izviru, tj. Šmnik, kamor so po vodo in napajat živino hodili iz vseh struških vasi, ob sušah pa celo iz okoliških suhokranjskih vasi. Ta izvir je živ še danes. Poleg njega je na tem območju še veliko drugih izvirov, ponikalnic in rup, iz katerih izvira in v katere ponika voda. V Tržiču najdemo veliko prvotnih, tradicionalnih kozolcev, skednjev (Perinov pod), kleti v zemlji (Čotov kevdur) in tipično majhno, idilično bajtarsko hišico, ki je nespremenjena ostala prav do današnjih dni (Barkna bajta). Še vedno je prisoten tradicionalen način pridelave krompirja, koruze, fižola, pese in drugih kultur.

The village of Tržič sits below the cliff of St. Ana, in the middle of the Struge valley, and in terms of population is the smallest village. Tržič was famous for the biggest spring, Šumnik, which was a source of water for locals and their livestock from all the villages of Struge. Tržič contains a lot of original, traditional hayracks, barns (Perinov pod), underground cellars and typical, small, idyllic cottages that remain unchanged to this day (Barkna bajta). People still practise the traditional methods of growing potatoes, maize, beans, beets and other cultivated plants.

Nagrobna plošča Jere Prešeren

Barkna bajta v Tržiču

ČETEŽ

Četež je idilična vasica, ki leži na začetku Struške doline. Če vas pot zanese vanjo, si tukaj lahko ogledate veliko zanimivih stvari še iz časa naših dedkov in babic. Takšni sta tudi gasilski dom in »Kmetov« kozolec, kjer nastaja muzej na prostem. Edinstvene so Mlake – struško mokrišče.

Četež is an idyllic village situated at the opening of the Struge valley. If you should happen to pass through it, there are a lot of interesting sites worth visiting dating back from the times of our grandfathers and grandmothers. They include the fire station and the »Farmer's« hayrack where an open-air museum is being set up. Mlake, the marshy wetlands of Struge, are unique.

Gasilski dom

Pastrkava štala v Paki

PAKA

Paka je še ena izmed čudovitih majhnih vasic v Struški dolini s tipičnimi domačijami, hlevi (Pastrkava štala), kozolci, svinjaki in škrednji. Vasi v ponos sta »Lovretova« in »Paška« kapelica, obe s starostjo krepko prek 100 let, mimo katerih se ob veliki noči in za sveto rešnje telo še vedno vsako leto vije procesija. Zanimive izkušnje so postanek pri enem izmed številnih konjerejcev v Strugah in obiski možakarjev, ki vas lahko naučijo veliko spretnosti, ki so svoj čas veljale na kmetih (klepanje kose, košnja s koso, furmanske dejavnosti).

Paka is another beautiful, small village in the Struge valley, with typical homesteads, stables, hayracks, pigsties and barns. Visiting one of the many horse breeders in Struge can be a very interesting experience. They can show you a lot of farming skills from the past (sharpening a scythe, mowing with a scythe, driving a horse-drawn wagon).

Lipa

LIPA

Obcestno naselje Lipa leži ob robu občasno poplavljenega kraškega polja. Ime je dobilo po drevesu lipa, ki ponosno krasi vsako hišo v vasi. Prebivalci Lipe se imenujejo Lipenci. V vasi sta dve gostilni, ki imata korenine še iz časa furmanstva. K vasi sodi tudi 4 km oddaljena Gozdarjeva domačija.

The roadside settlement of Lipa is situated on the edge

Podružnična osnovna šola Struge, Lipa

Božje znamenje, Rapljevo

Kozolec, Rapljevo

Gospodarsko poslopje, Rapljevo

of a karst plain that is occasionally flooded. It was named after the lime tree (in Slovene: "lipa") which proudly ornaments every house in the village.

RAPLJEVO

Vasica Rapljevo leži v jugozahodnem delu Struške doline. Zraven prištevamo zaselek Ravni, ki je onstran praga Prejtaga in v katerem so bili pred 1. svetovno vojno doma krošnarji. V vasi so izjemno zanimivi značilni kmečki objekti (črna kuhinja, kozolec, pod). Okolica Rapljevega je polna izjemno zanimivih kraških jam (Gregčeva jama, Velika jama, Grda jama), ki so bile med turškimi vpadi in vojnama pribežališče vaščanov pred nevarnostmi. Pred 2. svetovno vojno je v Črnem Vrhu obratovala parna žaga, ki je sodila pod Rapljevo s hišno številko 31. Lastniki žage so bili iz Ribnice (brata Kljun in Pirker). Delavci so bili domačini. Žaga je imela svoj zbiralnik vode in za svoje potrebe tudi manjšo železnico. Zraven je stala kapelica z zvonom, ki je delavce klical na delo in jim označeval konec delavnega dne. Žal je leta 1934 žaga pogorela. Ostal je le zbiralnik za vodo. Razvito je bilo oglarstvo, pridobivanje apna in gojenje lanu. Sredi vasi še danes stoji lipa, pri kateri so trli lan. Skozi vas pelje cesta do Kočevja in Ribnice ter pešpoti proti okoliškim krajem in vrhovom. Vas je znana tudi po stoletnikih.

The village of Rapljevo is located in the south-west corner of the Struge valley. It has preserved some extremely interesting typical rural facilities ("black kitchen", hayrack, barn). There are many attractive karst caves in the vicinity, which were used as refuges by villagers trying to escape danger during the Turkish invasions and wars. There is a road running through the village to Kočevje and Ribnica, and also scenic footpaths to surrounding settlements and peaks. The village is well-known for having been home to many 100-year olds.

Hiša, Rapljevo

KOLENČA VAS

Začetek vasi je v dolini, kjer so hiše strnjene; nato se vas razpotegne navkreber v hrib na vzhodno stran Struške doline. Razporeditev hiš spominja na obliko kolena, kar daje vasi ime. Za spodnji del vasi so značilni požiralniki in rupe (Kraševčeva in Jernačeva), najdemo pa tudi studenec, kjer voda med letom ne presahne (Španov studenec). Vas je znana po ekološkem čebelarjenju, specialistih v predelavi divjačine, obori za divje živali in po prizadevanjih ekološko usmerjenega turizma. V neposredni bližini obore, na »starih placih«, je naravni most.

The village is known for ecological beekeeping, wild game specialities, game pens and commitment to ecological tourism.

Naravni most

Obora

Čebelnjak

Kozolci - procesije

Patiskavška jama

Orientacijska točka planinske poti
proti Sveti Ani, Podtabor

Mlin

POTISKAVEC

Ko iz Dobrepoljske pripotujemo v Struško dolino, je vas Potiskavec prva na desni strani. Zanimivo je, da ima vsaka domačija kozolec postavljen za hišo; tako so tudi vsi kozolci postavljeni v vrsti (»vaške procesije«). To se lepo vidi, ko vas pogledamo zunaj naselja. Ob cesti stoji zelo stara, obnovljena kapelica. Ob vznožju Male gore je kar nekaj votlin (Matevžev kevdrč, Zelenka, Patiskavška jama, iz katere ob velikem deževju pride na dan voda, pomešana z mivko in s peskom, ki so ju vaščani uporabljali pri gradnji, in največja, tj. Tatarca). Od tu je zanimiv sprehod prek »Patiskavških mlak«, kjer je polno požiralnikov, rup in stoječih voda.

There is a hayrack behind the house in every farmstead in the settlement of Potiskavec, so that all the hayracks are set in a line ("village procession"). You can walk through "Potiskavške mlake", an area full of sinkholes, chasms and stagnant waters.

PODTABOR

Ime je vas dobila po obzidju, taboru, ki je bil zgrajen med turškimi vpadi. Nekaj obzidja je ohranjenega nad Andoljškovo domačijo. Sto metrov višje je Špelkna jama, ki je služila kot zatočišče in skrivališče pred sovražniki. Nazadnje so se vaščani v njej skrivali leta 1991, ko je bil razglašen letalski napad na Slovenijo.

Edina stoječa voda v Podtaboru je Rekarica. Včasih, ko je bila čista, so se vaščani in drugi v njej kopali in učili prvih plavalnih zamahov. Danes je sicer že bolj zaraščena, vendar pa je njena okolica izjemno bogata z različnimi vrstami živalstva in rastlinstva.

Pred 2. svetovno vojno je bila vas najpomembnejša v Strugah z mlinom, žago, s parilnico. Kuhali so eterična olja, v vasi sta bila kovač in šlosar. Od tega danes delujeta le še kleparstvo in žaga z več kot 100-letno tradicijo. Oglada vredna je tudi obora z jeleni, mufloni, damjaki, s srnjadjo in z drugimi kopitarji.

The village is named after a walled encampment (in Slovene: "tabor"), built during the Turkish invasions. The only standing water in Podtabor is Rekarica. In the past, when Rekarica was still clean, the villagers used to

bathe in it and learn how to swim. It is well worth visiting the nearby pen with deer, mouflon, fallow deer, roe deer and other ungulates.

Rekarica

TISOVEC

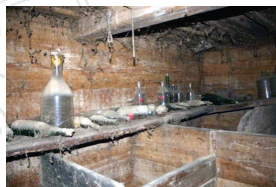
Že med potjo do Tisovca človek začuti, da tukaj čas teče drugače. Razgibana, tradicionalno obdelana pokrajina z gozdovi, ki se nadaljujejo v neskončnost, kar vabi na sprehod. Najlepše je zgodaj zjutraj, ko se začne ptičja simfonija, ko se iz zarje rojeva jutro in sonce z mehкими zlatimi žarki poboža vrhove dreves, ko se divjad še ni umaknila v gozd in ko pticam daje takt stari kosec, ki enakomerno kleplje koso ...

Lepo je dopoldne, ko po poteh počasi ropota traktor, s katerim se stara zakonca odpravljata na njivo ... Lepo je tudi zvečer, ko se življenje umiri in že v mraku začnejo mežikati zvezde ...

Kateri letni čas je najlepši?

Lepa je zima, ko v praviljni belini zastane življenje. Ko v mrazu sneg škriplje pod nogami in se v mesečini sneg lesketa, kot bi bil posut z biseri.

Lepa je pomlad, ko so cvetoče češnje kot mlade neveste, ki čakajo ženina. Ko vse ozeleni in se travniki spremenijo v pisane preproge. Ko na posekah

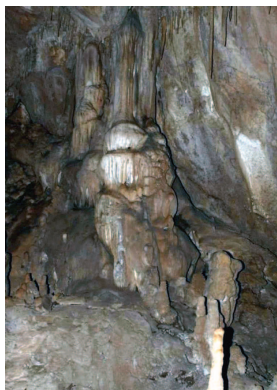

V stari kašči, Tisovec

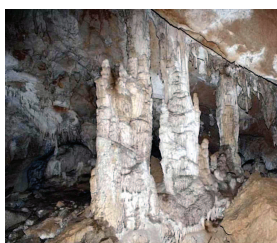

Gozdna presenečenja

Gozdni mož v Cavsovem žlebu

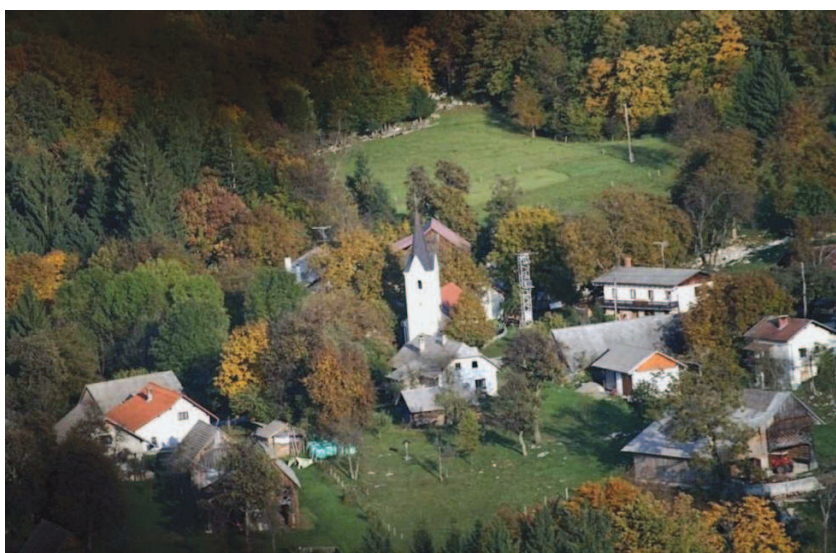

Trije bratje v Cavsovem žlebu

dozorijo jagode, po gozdnih jasah zacvetijo arnike in ob poteh zažarijo lilije.

Ko se pomlad prevesi v poletje, se v visoki travi skrivajo mlade srnice in zajčki, zato morajo biti kosci posebej previdni ... Stari kozolci se pridno polnijo in na štantih se še vedno dosušuje seno. Čeprav med njimi samo eden ni stoletnik, se še vsi dobro držijo in tudi služijo namenu! Ko so kozolci polni, se napolni še »snica« v podu. V najhujši vročini pa je priročna klet, ki je navadno pod podom, k podu pa običajno sodi še kašča. Tipična domačija se potem nadaljuje z drvarnico, ki je v neposredni bližini hiše. Hiša leži ob cesti, tako da je glavni bivalni prostor »hiša« z veliko krušno pečjo, ki je obrnjena proti cesti. Na drugi strani ceste je hlev in ob njem mogoče še manjši svinjak. Ob hiši in hlevu je še kapnica. Ob hlevu je še korito za napajanje živine. Navadno so slemena streh obrnjena v smeri SV – JZ, strehe pa so zaradi ostrih zim zelo strme. Vaško jedro predstavlja cerkev sv. Petra in Pavla z manjšim trgov, sredi katerega je vaška štirna s koritom za napajanje živine. Cerkev je lepo urejena, v njej pa običajno ob torkih mašuje struški župnik. Pred cerkvijo je mlada lipa, ki spominja na osamosvojitve Slovenije. V poletni vročini se je lepo ohladiti tudi v Cvarovi jami, ki je pravi zaklad. Za ljubitelje jam sta v bližini (cca 2 km) še Kalska Zijalka in Vodena jama pri Korinju. Za tiste, ki premorejo več poguma in še nekaj opreme, pa je na voljo še približno štirideset jam v okolici.

Cerkev iz zraka

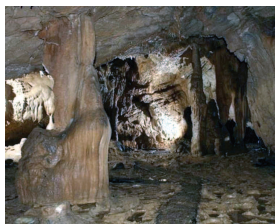

Ko se poletje prevesi v jesen, se mavrica z neba preseli v krošnje dreves. Takrat so sprehodi po gričih okrog vasi najlepši. Ozračje se zbistri, zato pogled seže vse od Snežnika prek Male in Velike gore, kočevskih gozdov do Gorjancev, naprej do zasavskega hribovja s Kumom in naprej do Alp. Vsepovsod v dolini pa megla. Hvala Bogu, da živim v hribovski vasi!

Ko delo nekoliko poneha, pa se začne polhanje. S hladnimi noči se polhanje konča, listje zapleše v vetru in za novembrskim dežjem pride spet zima ...

Tisovec is a small village set up on the plateau of Tisovec, towards Veliki Korinj. It is a beautiful place to visit at any time of the year. Old hayracks stand guard over the village to the north-west and south-west, still carefully filled and used for drying hay. In the heat of summer you can find a refreshing retreat in the cave called Cvarova jama. The more daring can explore the caves of Kalska Zijalka and Vodena jama near Korinj (approximately 2 km from Tisovec). For the more experienced and better equipped there are approximately 40 caves in the vicinity.

The dormouse hunting season begins in autumn, after 26 September. It has a long tradition in the village; they can show you a dormouse trap made in 1889.

Cvarova jama, Tisovec

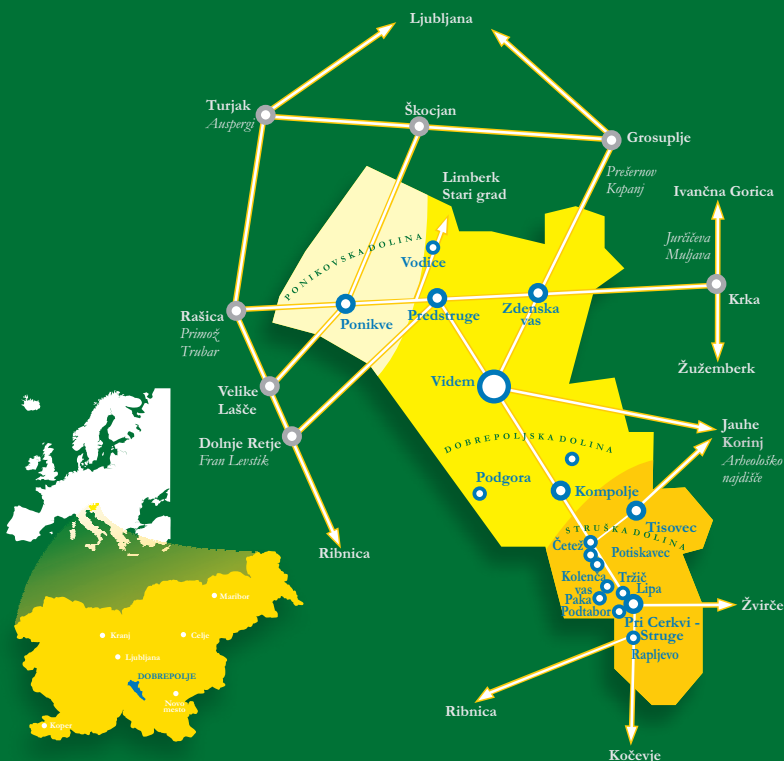

Gozdna presenečenja

Gozdna presenečenja

TIC Dobropolje, TD Dobropolje

Videm 35, 1312 Videm – Dobropolje

t: 041 96 28 23, e: td.dobropolje@gmail.com

TD Podgora

t: 030 34 82 49, e: td.podgora@gmail.com

DPŽ Dobropolje – Struge

t: 051 72 60 23, e: dpz.dobropoljestruge@gmail.com

Besedilo:

Andrej Debeljak, Tina Pugelj, Mojca Pugelj, Tina Mustar, Lidija Pugelj, Maja Meglen, Mojca Pogorelc, Karmen Perko, Janko Nose

Fotografije:

Tamino Petelinšek, Tone Steklasa, Janko Nose, Karmen Perko, Maja Meglen

